

Akta 54

KOMENDANT
Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK

Chełm, dnia 25 listopada 2022 r.

Egz. nr 2

Pan ppłk SG Krzysztof JAKIMIAK

Komendant
Placówki Straży Granicznej
w Białej Podlaskiej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat: „*Prawidłowość zawierania umów i realizacji usług tłumaczeń w prowadzonych postępowaniach z udziałem cudzoziemców (dot. procedury administracyjnej, wykroczeniowej, karnej)*” zrealizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Białej Podlaskiej, ul. Dokudowska 19, 21 - 500 Biała Podlaska, ujętej w Planie Kontroli Wydziału Kontroli Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej na 2022 r.¹ Kontrola została przeprowadzona na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej² (Dz. U. 2020 poz. 224 t. j.), w terminie od 09.06.2022 r. do 05.08.2022 r. przez zespół kontrolerów w składzie³:

kierownik zespołu:

st. chor. szt. SG Anna HOŁOWACZ – starszy specjalista Wydziału Kontroli, upoważnienie nr 8/2022 z dnia 9 czerwca 2022 r.

członkowie zespołu:

kpt. SG Grzegorz JURAK – starszy specjalista Wydziału Kontroli, upoważnienie nr 9/2022 z dnia 9 czerwca 2022 r.,

ppor. SG Karolina MARTYNIUK - IWKO – starszy specjalista Wydziału Kontroli, upoważnienie nr 10/2022 z dnia 9 czerwca 2022 r.

Kontrola przewidziana została w terminie od dnia 9 czerwca 2022 do dnia 5 sierpnia 2022 r.⁴ Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w siedzibie zarządzającego kontrolę tj. w pomieszczeniach Wydziału Kontroli NOSG 22 - 100 Chełm, ul. Trubakowska 2

¹ Roczny plan kontroli do realizacji przez Wydział Kontroli Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w 2022 r.”, z dnia 10.11.2021 r. RPW/76539/2020 ze zm. - l.p. 6.

² Zwana dalej ustawą o kontroli w administracji rządowej.

³ Akta kontroli, dowód nr 7-10.

⁴ Wg danych upoważnienia.

oraz w dniu 05.07.2022 r. w siedzibie podmiotu kontrolowanego, w Placówce Straży Granicznej w Białej Podlaskiej.⁵

W okresie objętym kontrolą od 01.01.2021 nr. do 01.02.2022 r. funkcję kierownika jednostki kontrolowanej pełnił ppłk SG Wojciech Rogowski – Komendant Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej, w terminie od 02.02.2022 r. do 28.02.2022 r. pełnił mjr SG Grzegorz Niewiadomski. Od 01.03.2022 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych, funkcję kierownika w kontrolowanej jednostce pełnił ppłk SG Krzysztof JAKIMIĄK.⁶ Bezpośrednim przełożonym ww. był Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w *Księżce kontroli Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej* – wg. Rtd. NA-BPD-37/13, pod poz. 4/2022, str. 13.

I. Zakres kontroli.

1. Przedmiotem kontroli były:

- 1) rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych z zawieraniem i realizacją usług tłumaczeń.
- 2) legalność, rzetelność i celowość powoływania tłumaczy w postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia, w tym ustalenie czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrot kosztów dojazdu.
- 3) legalność, rzetelność i celowość powoływania tłumaczy w procedurach administracyjnych i ustalenie czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrot kosztów dojazdu.
- 4) nadzór służbowy sprawowany w kontrolowanym obszarze.

2. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2021 r. do 30 kwietnia 2022 r.

II. Cel kontroli.

Celem kontroli była ocena działalności jednostki kontrolowanej dokonana na podstawie ustalonego stanu faktycznego przy zastosowaniu kryteriów kontroli. Kontrola w trybie zwykłym przedmiotowego zagadnienia miała za zadanie dokonanie oceny realizacji zadań służbowych dotyczących przestrzegania procedur, w tym w zakresie powoływania tłumaczy w prowadzonych postępowaniach z udziałem cudzoziemców, postępowania związanego z ustaleniem czasu pracy, wynagrodzenia tłumaczy za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdu pod względem legalności, rzetelności i celowości.

Celem kontroli była także ocena prawidłowości i skuteczności rozwiązań organizacyjno – funkcjonalnych oraz sprawowania nadzoru przez kadrę kierowniczą w PSG w Białej Podlaskiej nad realizacją zadań związanych z udziałem tłumaczy w postępowaniach z udziałem cudzoziemców.

W przypadku ujawnienia ewentualnych nieprawidłowości, celem kontroli będzie ustalenie również konieczności zakresu, przyczyn i skutków oraz osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Dodatkowo istniała potrzeba zebrania informacji zmierzających do doskonalenia działalności służbowej jednostki organizacyjnej w kontrolowanej tematyce, ujawnienia

---

⁵ Średni czas kontroli oraz przerwy w realizacji czynności kontrolnych zawiera notatka służbowa załączona do akt kontroli.

⁶ Akta kontroli: dowód nr 47, 48

ewentualnych nieprawidłowości, przyczyn ich powstania, zakresu, skutków wraz z ustaleniem osób odpowiedzialnych za ich powstanie, a także sformułowania ewentualnych zaleceń zmierzających do ich usunięcia.

III. Ocena kontrolowanej działalności.

Czynności kontrolne realizowano stosując kryteria legalności, rzetelności i celowości. Kontrolę przeprowadzono w oparciu o dokumentację udostępnioną kontrolerom, zestawienia, przekazane informacje, wyjaśnienia oraz sporządzone wykazy i notatki służbowe.

Zespół kontrolerów dokonał doboru próby do kontroli na podstawie uzyskanej z PSG w Białej Podlaskiej informacji dot. ilości zawartych umów w kontrolowanym okresie. Przy doborze próby, wzięto pod uwagę m.in. cel kontroli oraz wielkość populacji, z której próba została wyodrębniona.

Na podstawie informacji zgromadzonych w ramach analizy przedkontrolnej ustalono, że w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 29 kwietnia 2022 r. w Placówce Straży Granicznej w Białej Podlaskiej:

- w **6 przypadkach** powołano tłumacza do procedury karnej i wykroczeniowej;
- w **102 przypadkach** powoływano tłumacza do procedur administracyjnych.

Do osiągnięcia zamierzonego celu kontroli z populacji podlegającej kontroli wydzielono obszar wg. prowadzonej procedury. Tym samym sposób zawierania i realizacji usług tłumaczy w postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia z uwagi na skalę zjawiska został poddany sprawdzeniu w **100 % (6 przypadków)**. Procedury administracyjne zostały ocenione w oparciu o próbę tj. min. **30 % (32 przypadki)**.

W związku z wiedzą o elementach populacji, typowanie dokumentacji odbyło się z zastosowaniem metody statystycznej w oparciu o technikę losowania systematycznego – pierwszy element zostanie dobrany losowo, a każdy kolejny z zachowaniem jednakowego odstępu w stosunku od poprzedniego. W przedmiotowej kontroli kolejność została oparta o wykaz zawarty w załączniku nr 1 pisma RPW/42290/2022 z dnia 26.05.2022 r. Komendanta Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej dot. przedstawienie danych na potrzeby kontroli.⁷

Z uwagi na metodę statystyczną doboru próby kontroli, zgodnie z przyjętą systematyką wyboru elementów, a także z uwagi na charakter stwierdzonych uchybień nie istniała potrzeba rozciągnięcia przyjętej próby na całą populację.

Przyjęto, że zastosowana próba zapewni reprezentatywność, pozwalając na wysuwanie podczas kontroli wniosków o określonym poziomie ufności.⁸

Kontrolą objęto również 100 % dokumentacji przyjętych do podmiocie rozwiązań organizacyjnych dotyczących tematu kontroli w postaci: wewnętrznych podziałów zadań, szczegółowych zakresów obowiązków i uprawnień pracowników i funkcjonariuszy kontrolowanej jednostki organizacyjnej, upoważnień oraz wewnętrznych poleceń.

Ocenę końcową kontrolowanej działalności sporządzono w oparciu o takie czynniki, jak wielkość populacji, okres i zakres kontroli, przyjęte kryteria i mierniki oraz oceny

---

⁷ Akta kontroli, dowód nr 2 - dane przekazane z PSG w Białej Podlaska RPW/42290/2022 na etapie analizy przedkontrolnej, jako odpowiedź na pismo NANK.0910.5.2022

⁸ Zakładane prawdopodobieństwo (stopień pewności), że wnioski dotyczące populacji, sformułowane przez kontrolera na podstawie badania próby, są prawidłowe.

częstkowe, na podstawie czterostopniowej skali ocen obejmującej: ocenę pozytywną, ocenę pozytywną z uchybieniami, pozytywną z nieprawidłowościami i negatywną.⁹

OGÓLNA OCENĘ (końcową), wynikającą z przyjętych mierników, kryteriów oraz ocen częściowych, ustalono jako **pozytywną z uchybieniami**.

Ocena wynika z dokonanych ustaleń stanu faktycznego, w znajdującej się w terytorialnym zasięgu działania Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej - Placówce Straży Granicznej w Białej Podlaskiej, którą kieruje Komendant Placówki Straży Granicznej posiadający status terenowego organu Straży Granicznej.¹⁰

Ustalenia oraz oceny częściowe dotyczące poszczególnych obszarów objętych kontrolą, przedstawiono poniżej.

1) Rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych z zawieraniem i realizacją usług tłumaczeń oraz poziom sprawowanego nadzoru.

Ustalono, że szczegółowy zakres obowiązków i uprawnień Komendanta PSG w Białej Podlaskiej został określony w załączniku nr 43 do decyzji nr 23 Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie określenia właściwości zastępców Komendanta Oddziału i głównego księgowego oraz wprowadzenia szczegółowych zakresów obowiązków i uprawnień zastępców Komendanta Oddziału, głównego księgowego, kierowników komórek organizacyjnych, komendantów placówek, rzecznika prasowego, inspektora do spraw przeciwpożarowych WK, osób zatrudnionych w Zespole do spraw BHP/S WK, a także osób zajmujących stanowiska w zespole stanowisk samodzielnych (ze zm.) oraz w załączniku nr 20 Decyzji nr 31/2021 z dnia 07 kwietnia 2021 r. zmieniająca decyzję w sprawie określenia właściwości zastępców Komendanta Oddziału i głównego księgowego oraz wprowadzenia szczegółowych zakresów obowiązków i uprawnień zastępców Komendanta Oddziału, głównego księgowego, kierowników komórek organizacyjnych, komendantów placówek, rzecznika prasowego, inspektora do spraw przeciwpożarowych Wydziału Kontroli, pracowników Zespołu do spraw Bezpieczeństwa i Higieny Służby/Pracy Wydziału Kontroli, a także osób zajmujących stanowiska w zespole stanowisk samodzielnych.

Dla osiągnięcia zamierzonego celu, sprawdzeniu poddano całość dostępnej dokumentacji odnoszącej się do rozwiązań organizacyjno – funkcjonalnych uwzględniających realizację zadań wyszczególnionych w temacie kontroli.

W przyjętym okresie kontroli, zadania poszczególnych komórek, występujących w ramach struktury organizacyjnej jednostki kontrolowanej, znalazły odzwierciedlenie w ustalonych przez Komendanta PSG w Białej Podlaskiej:

- ✓ „Wewnętrznym podziale zadań Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej” z dnia 11 stycznia 2021 r.,
- ✓ „Wewnętrznym podziale zadań Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej” z dnia 16 listopada 2021 r .

⁹ Wprowadzenie do kontroli w administracji rządowej, Warszawa, marzec 2012 r., str. 62.

¹⁰ § 21 pkt 20 regulaminu organizacyjnego stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 45 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Komendzie Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej imienia 27 Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej z siedzibą w Chełmie (Dz. Urz. KGSG z 2014 r., poz. 63, ze zm.).

Zgodnie z ww. dokumentami zadania związane z tematem kontroli w ramach Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej realizują:

- ✓ Grupa do Spraw Cudzoziemców,
- ✓ Grupa Operacyjno - Śledcza,
- ✓ Zespół Obsługi Administracyjnej Cudzoziemców Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Białej Podlaskiej,
- ✓ Zespół Edukacyjno - Wychowawczy Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Białej Podlaskiej.

W okresie objętym kontrolą nadzór, nad wykonywaniem zadań obejmujących przedmiot kontroli z tytułu zajmowanego stanowiska, pełnił Komendant Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej. Natomiast w ramach struktury organizacyjnej:

- 1) Zastępca Komendanta – nadzorujący, odpowiedzialny i kierujący pracą Grupy ds. Cudzoziemców i Grupy Operacyjno – Śledczej,
- 2) Zastępca Komendanta – kierownik strzeżonego ośrodka dla cudzoziemców.

W szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień ww. funkcjonariuszy widniały zapisy dotyczące obowiązku sprawowania nadzoru nad realizacją zadań przez podległych funkcjonariuszy.

Czynności kontrolne wykazały, że poddane kontroli dokumenty w postaci szczegółowych zakresów obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy PSG w Białej Podlaskiej realizujących zadania związane z tematem kontroli, były aktualne na dzień ich podpisania oraz zawierały ustalony zakres czynności odnoszący się do obowiązków i uprawnień będących przedmiotem kontroli, ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za nadzór.¹¹

Badany obszar cząstkowy, z uwagi na przyjęty miernik oraz kryteria kontroli oceniono **pozytywnie**.

2) Legalność, rzetelność i celowość powoływania tłumaczy w postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia, w tym ustalenie czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrot kosztów dojazdu.

W procedurze karnej, prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza powinno przysługiwać w takim zakresie, w jakim jest to konieczne dla zabezpieczenia elementarnych gwarancji procesowych osoby, przeciwko której toczy się postępowanie karne. Tłumacz jest także pomocnikiem organu procesowego, dzięki któremu organ ten może porozumiewać się z osobą przesłuchiwaną lub zapoznać się z treścią pisma. Kodeks postępowania karnego nie określa bliżej pozycji tłumacza, ograniczając się do stwierdzenia, że do tłumacza stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące biegłych. Tłumacz z racji wykonywanych czynności swym statusem procesowym zbliżony jest do wydającego opinię biegłego, co w pełni uzasadnia odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących biegłego wobec tłumacza.

Dotyczy to w szczególności przepisów o wyłączeniu biegłego i wynikających, z tych przepisów, zakazach dowodowych oraz przyrzeczeniu.

---

¹¹ Akta kontroli dowód nr 18

Wezwanie tłumacza jest obowiązkowe, na co wskazuje użyte w art. 204 § 1 Kodeksu postępowania karnego¹² sformułowanie „należy wezwać”. Organ procesowy może odstąpić od wzywania tłumacza tylko wtedy, gdy świadek lub strona ma pełną możliwość percepcji treści wyrażonych w języku polskim, zachowując jednocześnie dostateczną możliwość składania oświadczeń w tym języku w stopniu odpowiadającym woli i wiedzy tej osoby. Względny charakter ma wezwanie tłumacza w celu przesłuchania głuchego lub niemego, gdyż uzależnione jest od tego, czy wystarczające jest porozumienie się z nim za pomocą pisma.

Kontroli poddano dokumentację zawartą w aktach spraw w postępowaniach karnych i postępowaniach o wykroczenie dotyczącą powołania tłumacza.

Z danych przekazanych na potrzeby kontroli ustalono, że w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 29 kwietnia 2022 r. w Placówce Straży Granicznej w Białej Podlaskiej w 6 przypadkach powołano tłumacza do procedury karnej i wykroczeniowej. Kontroli poddano akta 5 spraw prowadzonych wobec cudzoziemców, w których korzystano z usług tłumacza. Nie poddano kontroli umowy nr [REDAKTOWANO]2021/BP z dnia [REDAKTOWANO].2021 r. gdyż tłumacz nie wystawił i nie dostarczył rachunku/faktur, dodatkowo stwierdzono, że postępowanie zostało zarchiwizowane i przesłane do Archiwum SG.

W wyniku analizy dokumentacji stwierdzono, że w 5 przypadkach dokonano zmiany nazwy druku *Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego na Postanowienie o powołaniu tłumacza*.¹³ W związku z tym zwrócono się do Komendanta PSG w Białej Podlaskiej o wyjaśnienie stwierdzonych rozbieżności.¹⁴ Komendant PSG w Białej Podlaskiej wyjaśnił, że *kpk nie narzuca stosowania konkretnej nazwy wydanego postanowienia, natomiast wskazuje elementy jaki musi zawierać wydane postanowienie zgodnie z art. 194 kpk*.¹⁵ Stanowisko w tej sprawie zajął także Zastępca Naczelnik Wydziału Operacyjnego – Śledczego NOSG w Chełmie, który określił, że *wskazanie w tytule Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego konkretnego biegłego np. tłumacza, grafologa nie powoduje nieważności tego postanowienia*.¹⁶

Zespół kontrolny uwzględnił złożone wyjaśnienia.

Ustalono, że funkcjonariusze Referatu Postępowań Karnych i Techniki Kryminalistycznej Grupy Operacyjno-Śledczej każdorazowo sporządzali postanowienie zgodnie z wymogami art. 194 kpk. oraz postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania przygotowawczego.

Jednakże w postanowieniach w przedmiocie kosztów postępowania przygotowawczego stwierdzono:

- 1) braku podstawy prawnej w Postanowieniu w przedmiocie kosztów postępowania przygotowawczego [REDAKTOWANO] z dnia [REDAKTOWANO] r.¹⁷;
- 2) wpis *art. 119 kpsw* w Postanowieniu w przedmiocie kosztów postępowania przygotowawczego z dnia [REDAKTOWANO] r. do [REDAKTOWANO]¹⁸;
- 3) wpis w *Postanowieniu w przedmiocie kosztów postępowania przygotowawczego z dn.* [REDAKTOWANO] r. do postępowania [REDAKTOWANO]

¹² Dz.U. z 2021, poz. 534 – zwany dalej kpk.

¹³ Akta kontroli: dowód nr 22, 23, 24, 25, 26.

¹⁴ Akta kontroli: dowód nr 37, 39.

¹⁵ Akta kontroli: dowód nr 38, 40

¹⁶ Akta kontroli: dowód nr 32

¹⁷ Akta kontroli: dowód nr 22

¹⁸ Akta kontroli: dowód nr 23

w rubryce czego sprawa dotyczy danych: ob. [REDAKTOWANE] gdzie w uzasadnieniu postanowienia wpisano dane ob. [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE]¹⁹

W związku z powyższym zostały zadane pytania Komendantowi Placówki o wskazanie przyczyn powstawania takich sytuacji.²⁰

Komendant Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej wyjaśnił, że w przypadku postępowania przygotowawczego do [REDAKTOWANE] brak podstawy prawnej wynikał ze zwykłego przeoczenia, które nie miało wpływu na rozliczenie kosztów dla tłumacza. Odnośnie wpisu art. 119 kpsw w postanowieniu w przedmiocie kosztów postępowania przygotowawczego do [REDAKTOWANE] była to zwykła omyłka pisarska. W złożonych wyjaśnieniach wskazano, że wpis w *Postanowieniu w przedmiocie kosztów postępowania przygotowawczego w postępowaniu* [REDAKTOWANE] danych: [REDAKTOWANE] wynikał z faktu, iż w trakcie trwania postępowania przygotowawczego ustalono pełne i poprawne dane osobowe cudzoziemca.²¹

Stawki wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, wykonane na żądanie sądu, prokuratora, policji oraz organów administracji publicznej określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego. Po analizie dostępnej dokumentacji stwierdzono, że przy ustalaniu wynagrodzenia tłumacza przysięgłego wszystkie wskazane w dowodach księgowych stawki za tłumaczenie odpowiadały stawkom określonym w ww. rozporządzeniu.²²

W oparciu o powyższe, kontrolowany obszar dotyczący legalności, rzetelności i celowości powoływania tłumaczy w postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia, w tym ustalenie czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrot kosztów dojazdu oceniono **pozytywnie z uchybieniami**. Stwierdzone w toku czynności kontrolnych uchybienia wynikały głównie z braku rzetelności i staranności. Zaznaczyć należy, że stwierdzone odstępstwa od stanu pożądanego nie wpłynęły negatywnie na kontrolowaną działalność i nie wpływały na prowadzone postępowania.

3) Legalność, rzetelność i celowość powoływania tłumaczy w procedurach administracyjnych i ustalenie czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrot kosztów dojazdu.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 672), język polski jest językiem terenowych organów administracji publicznej, a zatem organów przed którymi toczy się postępowanie administracyjne. Organy te zobligowane są do dokonywania wszelkich czynności urzędowych w języku polskim, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Zasadą zatem jest posługiwanie się w toku postępowania administracyjnego, językiem polskim jako językiem urzędowym zarówno przez organ przed którym toczy się postępowanie, jak i przez jego uczestników.

---

¹⁹ Akta kontroli: dowód nr 25

²⁰ Akta kontroli: dowód nr 37

²¹ Akta kontroli: dowód nr 38

²² Akta kontroli: dowód nr 22, 23, 24, 25, 26.

Przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*²³ nie ustanawiają jakichkolwiek kryteriów kwalifikacji biegłego (tłumacza). Oznacza to, że biegłym może być zarówno osoba wpisana na przewidzianą przepisami prawa listę biegłych, jak i osoba spoza tej listy, która ma wiedzę fachową w danej dziedzinie. Korzystanie z dowodu z opinii biegłego w postępowaniu administracyjnym powinno odbywać się w sytuacjach wymagających dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy wiadomości specjalnych. Wiadomości specjalne są konieczne w tych sprawach, w których pojawia się zagadnienie mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, a którego zakres przekracza zakres wiadomości i doświadczenia życiowego osób mających wykształcenie ogólne.

Mając na uwadze to, że język polski jest językiem urzędowym zarówno uczestnik postępowania jak i organ, zobowiązane są posługiwać się nim w toku postępowania. Jeżeli dana osoba nie posługuje się językiem polskim, organ jest obowiązany poinformować w sposób dla osoby tej zrozumiały o obowiązującej w tym zakresie zasadzie. Osoba nieposługująca się językiem polskim, w praktyce może działać w postępowaniu przez pełnomocnika posługującego się językiem polskim, który będzie ją reprezentował na ogólnych zasadach (z uwzględnieniem art. 32 k.p.a., zgodnie z którym strona może działać przez pełnomocnika, chyba że charakter czynności wymaga jej osobistego działania).

Procedura dotycząca rozliczania kosztów związanych z powołaniem biegłego tłumacza do prowadzonego postępowania administracyjnego została określona w [REDAKTOWANE] z dnia 29 stycznia 2016 r., a następnie doprecyzowana pismem Zastępcy Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 15.01.2020 r., w którym ściśle określono rodzaj zawieranych umów z tłumaczami, jako umów zlecenia oraz konieczności odbierania od osób świadczących tego rodzaju zlecenie dokumentu w formie oświadczenia wykonawcy dla celów ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia. Wymienione pisma określają również wzór umowy i oświadczenia. Wg zapisów umowy za wykonaną pracę należy ustalać wysokość wynagrodzenia brutto zgodnie ze stawkami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzeń tłumaczy przysięgłych (t.j. Dz. U. z 2021 r., Nr 15, poz. 261). Z uwagi na strukturę organizacyjną i brak samodzielności w dysponowaniu środkami finansowymi jednostki organizacyjnej (NOSG) Komendanci PSG w trakcie zawierania umów zlecenia powinni dokumentować się upoważnieniem Komendanta NOSG, jako umocowaniem do zawierania umów z tłumaczami na wykonanie tłumaczeń ustnych i pisemnych oraz zatwierdzania rachunków za ww. tłumaczenia. Umocowanie wydawane jest na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Procedura wewnętrzna obliuguje aby każdorazowe powołanie tłumacza do realizowanych czynności administracyjnych lub innych prowadzonych z udziałem cudzoziemca poprzedzać sprawdzeniem możliwości zaciągnięcia zobowiązania z tytułu powołania tłumacza i uzgodnić telefonicznie z osobą wyznaczoną przez Naczelnika Wydziału ds. Cudzoziemców. Inny wymóg dotyczy konieczności udokumentowania czynności realizowanych z udziałem tłumacza w formie notatki służbowej potwierdzającej prawidłowość danych zawartych w zewnętrznym dokumencie księgowym (rachunek/faktur) z faktycznym czasem realizowanych czynności (godzina przybycia i zwolnienia tłumacza lub faktycznym czasem prowadzonych czynności, rodzajem prowadzonych czynności, potwierdzeniem wymiaru

²³ t.j. Dz. U. z 2022, poz. 2000 – zwany dalej kpa

dokonanego tłumaczenia. Oryginał przedmiotowej notatki winien zostać włączony do akt postępowania administracyjnego zaś kopię wraz z rachunkiem należy przekazać zgodnie z właściwością merytoryczną celem realizacji zobowiązania. Omawiana procedura zastrzega jednocześnie, że z uwagi na charakter środków finansowych przeznaczonych na procedurę zakupu usług obejmujących tłumaczenia należy dążyć do wyłonienia najkorzystniejszej oferty, a informację o wyborze zamieszczać w sporządzonej notatce służbowej. Opisane dowody księgowo podlegają przekazaniu wraz z całą dokumentacją tj. oryginałem faktury/rachunku, egzemplarzem umowy zawartej z tłumaczem, kserokopią notatki służbowej z realizowanych czynności, kopią pouczenia, wnioskiem o zwrot kosztów podróży tłumacza prywatnym środkiem transportu/bilety, za pośrednictwem kancelarii jawnej Oddziału ze szczególnym uwzględnieniem terminów płatności, właściwemu merytorycznie Naczelnikowi Wydziału ds. Cudzoziemców.

W toku kontroli ustalono, że umowy zawierane były pomiędzy Nadbużańskim Oddziałem Straży Granicznej w Chelmie reprezentowanym przez Komendanta Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej lub jego zastępców, którzy posiadali imienne upoważnienia.²⁴ Fakt zawarcia umów z tłumaczami ewidencjonowano w prowadzonej „Ewidencji zawartych umów z tłumaczami Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej.”²⁵

Przed wykonaniem tłumaczeniem sporządzano notatkę dotyczącą wyłonienia najkorzystniejszej oferty. Po wykonaniu tłumaczenia sporządzano notatkę służbową dot. obecności tłumacza, której kopię wraz z rachunkiem/fakturą wystawioną przez tłumacza przekazywano właściwemu merytorycznie Naczelnikowi Wydziału ds. Cudzoziemców, a następnie przekazywano do Pionu Głównego Księgowego.

Kontroli poddano dokumentację dotyczącą 32 przypadków udziału tłumacza w procedurach administracyjnych wobec cudzoziemców. Stwierdzono, że w każdym z analizowanych przypadków sporządzano umowę z tłumaczem, fakturę lub rachunek, notatki służbowej z realizowanych czynności, pouczenie, wnioski o zwrot kosztów podróży tłumacza prywatnym środkiem transportu/bilety, które zgodnie z procedurą przekazywane były do Wydziału ds. Cudzoziemców NOSG, a następnie do Pionu Głównego Księgowego NOSG.

W celu ustalenia poprawności przyznawania należności związanych z tłumaczeniem sprawdzeniu poddano czas tłumaczenia oraz stawki za tłumaczenie. Po analizie dostępnej dokumentacji stwierdzono, że przy ustalaniu wynagrodzenia tłumacza przysięgłego wszystkie wskazane w dowodach księgowych stawki za tłumaczenie odpowiadały stawkom określonym w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego.

Ponadto dokonano porównania czasu wskazanego w rachunku/fakturze z dokumentacją zgromadzoną w aktach spraw. Stwierdzono, że udział tłumacza w postępowaniu potwierdzany był podpisem Kierownika Jednostki Organizacyjnej oraz notatce służbowej z realizowanych czynności. Z analizowanej dokumentacji wynika, że czas pracy tłumacza był tożsamy ze wykazanim w rachunkach/fakturach.

W trzech analizowanych przypadkach stwierdzono:

- 1) rozbieżności zawarcia UMOWY /ZLECENIA [REDAKTION] z dnia [REDAKTION], gdzie w § 1 pkt. 5 zawarto zapis cyt.: *Niniejszą umowę wykonawca zobowiązuje się wykonać*

²⁴ Akta kontroli: dowód nr 18, 41,42,43.

²⁵ Akta kontroli: dowód nr 45, 46.

- tłumaczenie ustne z języka polskiego na języka kurdyjski i odwrotnie, podczas gdy rachunki wystawione przez tłumacza nr [REDAKTED] i [REDAKTED] w rubryce dot. Nazwa towaru/usługi zawierają wpis: tłumaczenie ustne z języka arabskiego na język polski.²⁶
- 2) rozbieżności zawarcia UMOWY /ZLECENIA Nr [REDAKTED] z dnia [REDAKTED] r., gdzie w § 1 zawarto zapis cyt.: Niniejszą umowę wykonawca zobowiązuje się wykonać tłumaczenie ustne z języka polskiego na języka arabski i odwrotnie, podczas gdy rachunek wystawiony przez tłumacza nr [REDAKTED] w rubryce dot. Rodzaju wykonanej czynności zawierają wpis: tłumaczenie ustne z języka polskiego na język kurdyjski/arabski i odwrotnie (...).²⁷
- 3) rozbieżności zawarcia UMOWY /ZLECENIA [REDAKTED] z dnia [REDAKTED], gdzie w § 1 zawarto zapis cyt. "Niniejszą umowę wykonawca zobowiązuje się wykonać tłumaczenie ustne z języka polskiego na języka arabski oraz arabski i odwrotnie (...), podczas gdy rachunki wystawione przez tłumacza nr [REDAKTED] w rubryce dot. Rodzaju wykonanej czynności zawierają wpis: tłumaczenie ustne z języka polskiego na język kurdyjski/arabski i odwrotnie (...).²⁸

Odnosząc się do przyczyn rozbieżności Komendant Placówki Straży Granicznej w Białej Podlaskiej wskazał, [REDAKTED]²⁹ Wyjaśnienia kierownika jednostki kontrolowanej, zostały uznane w tym zakresie za wystarczające. Niemniej jednak stwierdzone w kontrolowanym obszarze przypadki należy zakwalifikować w kategorii uchybień, które nie wywarły negatywnego wpływu na kontrolowaną działalność, ale miały wpływ na przyjęte kryteria kontroli.

W oparciu o powyższe, kontrolowany obszar dotyczący legalności, rzetelności, celowości powoływania tłumaczy w procedurach administracyjnych i ustalenie czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrot kosztów dojazdu oceniono **pozytywnie z uchybieniami**.

IV. Wnioski i zalecenia

Mając na uwadze ustalenia z kontroli, w celu wyeliminowania stwierdzonych uchybień oraz usprawnienie działalności kontrolowanej jednostki, jak też poprawy skuteczności nadzoru służbowego w kontrolowanym zakresie polecam:

1. Wypracować i wprowadzić skuteczne formy nadzoru nad realizacją usług tłumaczy w prowadzonych postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia z uwzględnieniem uwag zawartych w niniejszym wystąpieniu;
2. Wystawiane przez tłumacza rachunki weryfikować z umowami zawartymi z tłumaczami;
3. Dokumentację służbową związaną z powołaniem tłumacza w postępowaniach administracyjnych oraz w prowadzonych postępowaniach karnych i w sprawach o wykroczenia prowadzić starannie, zwracając szczególną uwagę na zgodność i kompletność danych.

---

²⁶ Akta kontroli: dowód nr 21

²⁷ Akta kontroli: dowód nr 20

²⁸ Akta kontroli: dowód nr 19

²⁹ Akta kontroli: dowód nr 36

V. Informację o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystania wniosków, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień należy przedłożyć zarządzającemu kontrolę w terminie do 28 grudnia 2022 r., za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Kontroli Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej.

VI. Od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

VII. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden – przeznaczono dla kierownika jednostki kontrolowanej .

KOMENDANT
Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK
910 10001 SG Janusz Korkosz

wyrażam zgodę na udostępnienie w BIP po anonimizacji
podstawa §4 ust.1 Decyzji Komendanta NWSG nr 55 z dnia 18.06.2022r.

NACZELNIK
Wydziału Kontroli
Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej
im. 27 Wołyńskiej Dywizji AK
28.12.2022.
policjant SG Janusz KORKOSZ

Wykonano w 2 egzemplarzach

Egz. nr 1 – Komendant PSG w Białej Podlaskiej

Egz. nr 2 – ad acta.

Sporządził i wykonał: zespół kontrolny tel. 6655246

Dnia 25.11.2022 r.

